

2 Temmuz 1966

Türkiye İşçi Partisi
Genel Merkezi
Ankara caddesi, 40, İst.

-Seçimle ilgili olarak Genel Yönetim Kurulu'na sunulmak üzere Merkez Yürütme Kurulu'nun 29-6.1966 günlü oturumunda kabul edilmiştir.-

Genel Yönetim Kurulu'nun sayın üyeleri,

Söze başlamadan önce hepinizi Merkez Yürütme Kurulu adına saygı ve sevgi ile selâmlarım.

Sayın üyeler,

Geçen toplantınızdan bu yana geçen süre boyunca Parti çalışmalarını esas itibarile 5 Haziran kısmi senato seçimleri mihverî etrafında cereyan etmiştir.

Seçim öncesi:

Geçen toplantımızdan hemen önce seçimin başlangıç tarihi olan 30 Martta durum şuydu: 2 grup ilden hangisinde seçim yapılacağı henüz belli değildi. Bu gruplardan birinde, seçime o ilde girebilmek için asgari şart olan bir ilçesinde olsun teşkilâtı mevcut olmak şartını haiz olmadığımız bir çok il vardı. Bu durumda bir taraftan teşkilâtımızın hiç mevcut olmadığı bu illerde yeniden teşkilât kurulmasına, diğer taraftan mevcut teşkilâtımızın da seçim konusunda uyarılmasına ön planda yer verildi.

Böylece Kırşehir, Çorum, Çankırı, Kastamonuda yeniden teşkilât kuruldu. Zayıf olan illerimizde de yeniden kuruluşlara gidildi.

Fakat kuzey, eksigimizin fazla olduğu gruba değil de, geçen seçimde ancak iki ilinde seçime katılmadığımız gruba isabet etti. Bunlardan Uşak'ın Banaz ilçesinde zaten teşkilâtımız kurulmuş bulunuyordu. Gümüşhanede de teşkilât kurulması için çaba sarfedildi ama maalesef netice alınamadı. Fakat geçen seçim öncesi pek acele kurulmuş olan bazı il ve ilçelerimizin takviyesi, gerektiğinde yeniden kuruluşu, bir taraftan da zamanında bütün teşkilâtımızın muhtelif genelgelerle uyarılarak hukuki işlemlerin hatırlatılması ve bizzat kontrolü semeresini verdi. Böylece seçim yapılan illerin bir eksigi dışında- hepsinde seçime katılmak imkânına kavuştuk.

Merkez kontenjanlarının illere dağıtılması:

Bu seçimde Genel Merkeze tanınan üç kontenjan, Ankara, Adana, Bursa gibi çıkaracağı senatör sayısı 4 ve 4'ü aşan büyük illerimize dağıtıldı. Bu iller alacağımız oyların mutlak sayı olarak çokluğu dolayısıyla kendi listemizde sıralanış bakımından teorik olarak nisbeten şanslı gibi görünmekte iseler de gerçekte durumunu böyle olmadığı açıktı. Seçim sonucunda bakiye hesapları, yalnızca bizim listemizdeki o/o oranımıza ve buna dayanan sıralamaya değil, asıl diğer partilerin oylarına bağlıydı.

Adaylık konusu:

Yüksek Kurulunuzun geçen toplantısında belli başlı illerde ön seçim yapılması hususunda hâkim görüş belirmiş, ve Genel Başkanımız, Merkez Yürütme Kurulu'nda bu görüşün dikkate alınacağını bildirmişti.

Fakat bir taraftan ön seçim için yeter sayıda aday da başvurmamıştı. Birden fazla aday ancak Ankarada ve bir de -ikisi de bağımsız olmak üzere- Niğde'de başvurmıştı Partimize. Ön seçim için süresinde aday olarak başvuranların sayısı 15'i geçmiyordu ve bunların bir kısmı da adaylıklarını Genel Merkeze bırakmışlardı. Diğer taraftan da, çıkabilecek senatör sayısı pek mahdud ve çıkabileceği il de ballı olmadığından, tek

senatör çıkararak birkaç il dışında diğer bütün illerin liste başlarına yakın şansa sahip görünüyordu.

Mesele Merkez Yürütme Kurulunda görüşüldü. Neticede yüksek kurulu-
nuzun görüşüne uyularak -aynı durumda olan bir ilde ön seçim yapıp di-
ğerinde de yapmamak olmayacağından- tek adayın dahi müracaat ettiği bü-
tün illerde ön seçim yapılması uygun görüldü. Bununla beraber ön seçim
için başvurmayan veya ön seçimde listenin 1.den aşağı sıralarına işgal
eden aday arkadaşlarımızla liste başlarının inkân nisbetinde takviyesi-
ne azami itina gösterildi. Bununla da mesele hallolmuyordu. Tam aday
gösteremeyeceğimiz illerde seçime katılamazdık. Başkanlık Bürosu, iste-
nilecek her türlü evrakı hemen temin edebilecek yakın çevreden 40 yaş-
ını aşmış ve yüksek öğrenim yapmış arkadaşlarımıza baş vurdu. Bu arka-
daşlarımızın -pek açık özürleri olan bir ikisi müstesna- hepsi de, Ge-
nel Merkezin müracaatını memnuniyetle kabul ettiler. Hatta hiçbir şe-
kilde seçilmé şansı olmadığını bile bile, akıllarından geçmediği, ha-
zırlanmadıkları, işlerini ona göre ayarlamadıkları halde, iş ve mali
durumlarını sarsmak pahasına bizzat aday oldukları illerde kampanyaya
katılarak liste başındaki arkadaşlarımıza destek oldular. Bir İşçi Par-
tisiye yakışır feragat ve fedakârlık örneği verdiler. Seçim kampanyası
dolayısıyla küçümsenemeyecek bir kazancımız, bu arkadaşlarımızı Genel
Merkez olarak bu vesile ile daha yakından tanımak ve denemek fırsatını
bulmuş olmanızdır.

Mali durum:

Seçim kampanyası fiilen açıldığı sırada Parti kasasında hiç para-
mız yoktu. Geçen Ekim seçiminden bu yana borçlarımızı bile henüz tas-
fiye edememiştik. Buna rağmen Genel Merkezdeki birkaç arkadaşımızın
şahsi gayret ve kredisi ile bulunan mali imkânlarla Genel Merkez adına
kısa bir seçim bildirisi ve afişleri bastırarak teşkilâta dağıtmak mü-
mkün oldu, bazı illerimize propaganda çalışmalarında mali yardıma bulu-
nıldı. Bu arada İstanbul ilimizin kendi gayret ve imkânlarıyla hazırla-
mış olduğu istatistik ve dokümanlar bilgileri kapsayan çalışmalar, yeni-
den çoğaltılarak teşkilâta gönderildi.

Seçim Kampanyası:

Seçim kampanyası süresinde Meclis Grubumuzun üyeleri kampanyanın
en büyük desteği oldu. Grup kararile görev bölümü yapan arkadaşlarımız
kendi mali imkânlarıyla seçim yapılan illeri taradılar. Genel Başkan-
ımız ve beraberindeki arkadaşlarımızın gezileri de aynı şartlarla oldu
ve geçen seçim dönemindeki gezilere kıyasla halkımızca daha büyük bir
ilgi ile izlendi. İktidar partisinin kalelerinden biri sayılan Kayseri-
de 30 bin kişinin dikkatle izlediği ve saldırılara rağmen başarıyla ta-
mamlanan miting bunun belirgin örneğidir.

Kampanya boyunca teşkilâtımız da bütün maddi inkânsızlıklarına
rağmen bir seçim tecrübesi geçirmiş olmanın da kazandırdığı avantajla
canla başla çalışmıştır. Ayrıca il başkanları toplantısındaki şifahi
uyarma ve Genelgeyle yapılan görev bölümüne uygun olarak kendileri se-
çim bölgesine dahil olmayan birçok illerimiz de komşu illere imkânları
oranında yardımcı olmuşlardır. Kırklareli, Bolu, Ordu, Amasya, İçel,
Gaziantep bu arada sayılabilir.

Kampanyada işlenen temalar Esas itibarıyla geçen seçimdeki tema-
ların aynı olmuş; buna iktidarın 8 aylık tutum ve icraatinin tenkidi
ile Meclis çalışmalarımız ve Meclise verilmiş olan kanun tekliflerimizin
halk oyuna duyurulması eklenmiştir. Şüphesiz bu temaların içinde, bu-
gün yurdumuzun başlıca meselesi olan ve her meselenin çözümü onun

çözümüne bağlı olan milli bağımsızlık sorunu birinci yeri işgal etmiştir. Radyo konuşmalarımız da bu esaslar içinde hazırlanmıştır.

İmkânlarımız göz önünde tutularak kampanyanın ağırlığı üç haftalık sürenin ikinci ve bilhassa üçüncü haftasına verilmeğe çalışılmıştır.

İftira ve saldırılar:

Kampanya boyunca en yetkili iktidar ağızlarına varıncaya kadar iftiralar eksik olmamış ve yer yer de fiili saldırılar vuku bulmuştur. Fakat iktidarın bu seçim için Partimize karşı hazırladığı en büyük suikast şüphesiz son anda Anadolu Ajansının bir bülteni ile yapılmak istenmiştir.

Sayın kurul üyelerinin birçoklarının ayrıntılarıyla birlikte yakından bildikleri gibi seçim gününden önceki Cumartesi akşamı üstü A.A. bülteninde Partimiz hakkında tam anlamıyla düzmece bir haber (dikkat, dikkat) diyerek yayınlanmıştır. Bu habere göre gıya Genel Başkanımız M. Ali Aybar Çekoslovak komünist partisi kongresi dolayısıyla başarı telgrafı göndermiş ve mesaj kongrede ayakta alkışlanarak dinlenmiş. Bu konudaki allerji ve daha önceki isnatlar göz önüne alınırsa ne şeni bir iftira olduğu izaha lüzum göstermeyen bu uydurma haber, üstelik tahkik ve önleme imkânlarımız da sifıra indirebilmek için son gün son anda gazeteler baskıya verilmek üzere olduğu bir sırada yayınlanmıştır. Bir gazete muhabirinin Genel Merkeze telefonu ile vaziyet anlaşılır anlaşılmaz İstanbul ve Ankaradaki yetkili arkadaşlarımızın olağanüstü gayretile ancak, haberin radyoda yayınlanması ve iki iktidar organı dışında gazetelerde yer alması önlenememiş, bu iki gazete de seçim günü Yüksek Seçim Kuruluna yapılan müracaatla toplattırılmıştır. Olay elbette bu kadarla kalmayacak, düzmece haber imalcileriyle Mahkemede hesaplaşılacaktır.

Seçim sonuçları:

Senato seçimlerinde uygulanan sistemin farklılığı: Bilindiği gibi Senato seçimlerinde, milletvekili seçimlerinden farklı olarak seçim sayısı, geçerli oy sayısının çıkacak senatör sayısına değil de bir ilâvesine bölünmesiyle bulunmaktadır. Neticede doğrudan senatör çıkmak kolaylaştığı halde bakıyeye kalan oyların artışı, senatörlüklerin ile azalışı dolayısıyla bakıyeden çıkmak ise son derece güçleşmektedir. Nitekim bu seçimde, muhtelif seçim bölgelerinde, seçim sayısı 35-45 bin arasında oynadığı halde milli seçim sayısı 105 bin civarında olmuştur. Bu, büyük partilere prim veren bir sistemdir. Böylece tam bir nisbi sistem uygulanmış olsaydı iki senatör çıkarmasa gereken Partimiz tek senatör çıkarabilmiştir.

Sayın kurul üyeleri;

Seçim sonuçlarını inceleyip değerlendirebilmek üzere şu anda Genel Merkezin elinde yalnızca Yüksek Seçim Kurulunun yayınladığı iller itibarile seçim sonuçlarına açıklayan belgelerden başka bir belge bulunmamaktadır. Bu belgelerin kısa bir incelemesinin göstereceği üzere:

a- Mutlak oy sayısı bakımından bütün partilerde gerileme vardır.

b- Bu gerilemeye rağmen yüzde oranı olarak Türkiye İşçi Partisi ile Adalet Partisi bu seçimden kazançlı çıkmışlardır. Halk Partisi durumunu muhafaza etmiş, diğer partiler ise derece derece kayba uğramışlardır.

- 1V -

a- Bölgeler itibarıyla Partimizin durumuna gelince:

- 1- Doğu bölgesi: (Bingöl, Diyarbakır, Elâzığ, Mardin, Siirt, Urfa) Tunceli dışında artış göstermiş, en yüksek artışlar bu bölgede olmuştur.
- 2- Karadeniz bölgesi: (Trabzon, Giresun) Giresundaki küçük düşüşe mukabil Trabzonda ilerleme kaydedilmiştir.)
- 3- Orta Anadolu bölgesi: (Ankara, Kayseri, Niğde) Ankara dışında artış görülmüştür.
- 4- Güney bölgesi: (Adana) Küçük bir düşüş vardır.
- 5- Trakya, Marmara, Ege = Batı bölgesi: (Bursa, Denizli, Eskişehir, İstanbul, Kocaeli, Muğla, Sakarya, Tekirdağ) Tekirdağ ve Bursa dışında küçük yüzdeler halinde gerileme vardır.
- 6- Büyük iller: (İstanbul, Ankara, Adana, Bursa) Büyük iller ayrıca incelendiği zaman Bursa dışında küçük gerilemeler görülmektedir.

Arkadaşlar,

Bu pek genel verilerle, oylarda artış veya azalışın sebepleri, Partimize oy veren kitlelerin niteliği, bu nitelikte bir değişme olmuşsa yönü, kapsamı, propaganda faaliyetlerimizin etki alanı, en etkili propaganda aracımızın hangisi olduğu ve nihayet diğer partilerin durumu, oylarındaki muhtemel gelişmeler ve bunun yakın ve uzak neticeleri.. gibi asıl sorulara cevaplandırmaya imkân yoktur. Bundan dolayı Merkez Yürütme Kurulu, sayın kurul üyelerinin de bilgisine sunulmuş olan Anket sorularını tertipleyerek teşkilâta ve adaylaramıza göndermiş bulunmaktadır. Ancak anket sorularının gereken ciddiyet ve titizlikle cevaplandırılmasından sonradır ki, birçok konular aydınlığa kavuşabilecek, durumun tam bir değerlendirilmesi yapılabilecektir. Bu yüzden, Merkez Yürütme Kurulu, üyelerinin izlenimlerini genellemeden ve yersiz soyutlamalardan dikkatle kaçınarak ancak yukarıda bahis konusu edilen çok genel noktaları belirtmekle iktifa etmeye karar vermiştir.

Büyük çoğunluğu alt kademe teşkilatlarında da görevli bulunan üye arkadaşlarımızın anket sorularının teşkilatça en kısa zamanda ve gereken titizlikle cevaplandırılmasına müessir ve yardımcı olması ve hattâ şahsi izlenimlerini ayrı bir raporla Genel Merkeze göndermeleri dileği ile sayın kurul üyelerini, Merkez Yürütme Kurulu adına yeniden hürmetle selamlarım.